

نگاه جدید آلمان به کشورهای عربی و اسلامی

هم دولت آلمان از بازخورد سیاستگذاری‌های خود در این کشورها مطلع شود.

برلین در این راستا در نظر دارد یک دفتر نمایندگی در قاهره پایتخت مصر دایر کند و این مرکز قادر است آخرین تحولات سیاسی و موضع‌گیری‌های دولت آلمان به زبان عربی را در اسرع وقت در اختیار رسانه‌های عرب زبان قرار دهد.

از سوی دیگر برقراری ارتباط با جوانان و روی آوردن به روش‌های آموزشی از جمله سیاست‌های آلمان در خاورمیانه است، به طوری که «مونیکا گریفان» رئیس کمیسیون فرهنگ و رسانه در مجلس آلمان گفت: ما باید بتوانیم از طریق تعلیم و آموزش، گسترش روابط فرهنگی و دیوارهای متقابل، به طیف جوان کشورهای خاورمیانه و آسیایی که آینده این کشورها را در اختیار خواهند داشت، دسترسی پیدا کنیم و این امر نیاز به سرمایه‌گذاری زیادی دارد.

«یوشکا فیشر» وزیر امور خارجه آلمان نیز به تازگی در سخنانی در مجلس این کشور با اشاره به اینکه نیمی از جمعیت کشورهای عربی زیر ۱۸ سال هستند، گفت: باید چشم‌انداز قشر جوان در جهان عرب و اسلام این باشد که می‌تواند در مقوله جهانی شدن و پیشرفت جهانی شرکت کند.

مقامات برلین در راستای گسترش روابط با کشورهای اسلامی سفرهای متعددی به منطقه داشتند که از جمله می‌توان به سفر دوره‌ای اواخر سال گذشته میلادی «گرهارد شرودر» صدراعظم آلمان اشاره کرد که دیدار از عربستان در رأس این سفرها قرار داشت.

این نخستین سفر صدراعظم آلمان به عربستان از ۲۰ سال پیش تاکنون بوده است. آخرین بار «هلموت کهل» صدراعظم پیشین آلمان در سال ۱۹۸۳ میلادی به عربستان سفر کرد.

عربستان سعودی یکی از شرکای عمده تجاری برلین در منطقه خاورمیانه است و مبادلات تجاری دو کشور حدود ۱۲/۵ میلیارد دلار اعلام شده است.

آلمان در صدر کشورهایی است که از پیوستن عربستان سعودی به سازمان تجارت جهانی حمایت کرده و علاوه بر آن در جهت امضای قرارداد دوجانبه ریاض و اتحادیه اروپا نقش اساسی ایفا کرده است. به عقیده ناظران سیاسی، امارات متحده عربی نیز در برنامه‌های راهبردی نوین سیاست خارجی آلمان قرار دارد.

نزدیکی دیدگاه آلمان و کشورهای عربی و اسلامی در زمینه عراق از یک سو و نگرانی برلین از گسترش خشونت و تروریسم در خاورمیانه و استفاده ابزاری آمریکا از این مسأله موجب شده است تا دولت آلمان نظر دیگری به این کشورها داشته باشد.

اینک دولت آلمان به دور از جنجال و ایجاد تنش با آمریکا درصدد نفوذ در کشورهای اسلامی و عربی است و به خوبی می‌داند که بحران گسترش موج خشونت در این کشورها می‌تواند موجب نفوذ و استقرار نیروهای آمریکایی در منطقه و تهدیدی برای منافع اروپاییان به ویژه آلمان باشد.

سیاست آمریکا برای «کنترل انرژی» و «تأمین منافع استراتژیک» واشنگتن در منطقه خاورمیانه که بخش عمده‌ای از انرژی جهان را در اختیار دارد، اتحادیه اروپا به ویژه کشورهایی همچون آلمان را بر آن داشته تا برای حفظ منافع خویش، در سیاست‌های خود در قبال کشورهای عربی و اسلامی تجدیدنظر کنند.

آمریکا در دور جدید سیاست‌های خارجی خود، با اتکا به توان نظامی و با استفاده از شیوه‌های سخت‌افزاری درصدد نفوذ بر کشورهای عربی دارای منابع عظیم انرژی است و با روش و سیاست‌های گوناگون هر روز عرصه نفوذ اروپاییان در این کشورها را تنگ‌تر و محدودتر می‌کند.

این در حالی است که اتحادیه اروپا به دلیل عدم هم‌آوردی در توان نظامی با آمریکا برای کسب منافع جدید در کشورهای اسلامی و عربی، برخلاف سیاست‌های دولت واشنگتن با استفاده از سیاست درهای باز به شیوه‌های نرم‌افزاری روی آورده است.

از سوی دیگر کشورهای منطقه نیز با توجه به رویدادهای اخیر به سوی اروپا متمایل شده‌اند و با روی آوردن به کشورهای بزرگ اتحادیه اروپا نظیر آلمان تلاش می‌کنند آنها را در حل مناقشات منطقه دخالت دهند.

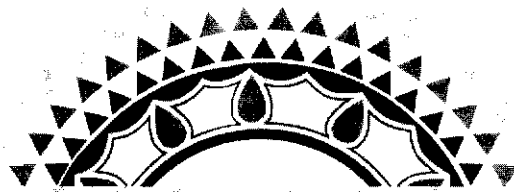
آلمان در میان کشورهای اتحادیه اروپا جایگاه ویژه‌ای دارد و به عنوان یکی از بزرگترین قدرت‌های اقتصادی در اتحادیه و عضو دائم شورای امنیت در روابط بین‌الملل نیز جزو بازیگران اصلی به شمار می‌رود.

سیاست‌های دولت آلمان نشانگر اصلاح رویه‌ها و سیاست‌های پیشین در کشورهای اسلامی است از این رو این کشور درصدد کسب آگاهی بیشتر از وضع منطقه و اطلاع از نظرات مردم منطقه خاورمیانه است و مقامات آلمانی معتقدند که چنین سیاستی مستقل از سیاستگذاری‌های اتحادیه اروپاست هرچند که دیگر کشورهای این اتحادیه نیز برای ارتباط با کشورهای اسلامی به چنین تحولی علاقمند شده‌اند.

آلمانی‌ها به روشنی می‌دانند که برقراری روابط درونی با لایه‌های میانی کشورهای اسلامی جوامع اسلامی راهی گریزناپذیر برای حفظ منافع است و در این راستا به دو عنصر مهم یعنی جوانان و وسایل ارتباط جمعی و مراکز اطلاع‌رسانی توجه ویژه‌ای دارند.

وزارت خارجه آلمان به تازگی اعلام کرد که دولت این کشور به‌زودی برای ارتباط برقرار کردن با کشورهای عربی و اسلامی مرکز اطلاع‌رسانی به زبان عربی دایر می‌کند و «مایکل گرتس» مدیر کل ارتباطات و اطلاعات وزارت خارجه آلمان در جمع خبرنگاران گفت که برلین در نظر دارد شیوه‌های گذشته مذاکرات پشت درهای بسته را بازتر کرده و محتوای فعالیت‌های سیاسی خود را به صورت شفاف‌تری در اختیار رسانه‌های جمعی قرار دهد.

در راستای همین سیاستگذاری جدید، آلمان تمایل دارد با کشورهای اسلامی و رسانه‌های عرب زبان ارتباطی مستقیم برقرار کند تا به گفته این مقام آلمانی هم بدون واسطه مطالب به آنها منتقل شود و

نتایج نظرسنجی مرکز بین‌المللی بین ادیان درباره گفت‌وگوی ادیان

در جامعه دینی فرد مورد پرسش وجود دارد، از وی خواسته شد این چالش‌ها را برشمارد. در پاسخ برخی بر خشونت و تبعیض دینی بعضی به موقعیت نامناسب زنان، عده‌ای به معرفی نادرست دین خود در رسانه‌های کشورهای جهان و عده‌ای دیگر به رسمیت نشناختن سکولارها و مخاطرات این امر تأکید کردند.

در پایان از فرد یا مرکز مورد پرسش، اطلاعاتی خواسته شده بود. در این نظرسنجی که فرم پرسشنامه آن از طریق ایمیل، فاکس و یا از طریق مشاهده بر صفحه اصلی مرکز بین‌المللی بین‌الادیان قابل وصول بود، مجموعاً ۳۳۵ نفر از ۴۰ کشور جهان شرکت داشتند. بیشترین پاسخ‌ها از انگلستان و آمریکا و به ترتیب ۹۲ و ۶۴ پاسخ بود.

از اروپا، آسیا، آفریقا، خاورمیانه و استرالیا نیز نمایندگانی به این پرسش‌ها پاسخ دادند.

گرایش دینی اکثر پاسخ‌دهندگان مسیحی بود، اما مسلمانان، یهودیان، سیک‌ها، هندوها، بودایی‌ها و زرتشتیان نیز در آن شرکت داشتند. نکته جالب توجه آنکه در میان پاسخ‌دهندگان، برخی خود را ملحد، کافر، انسانگرا و سکولار معرفی کردند. برخی نیز تأکید داشتند که هیچ عنوان و لقب خاصی نمی‌توان برایشان نهاد.

علاوه بر افراد، مؤسسات فراوانی در این نظرسنجی شرکت کردند و از ایران، مؤسسه گفت‌وگوی ادیان در طرح مذکور شرکت داشت.

IIC با کسب تجربه از این پرسشنامه درصد طراحی پرسشنامه مفصلی است که پاسخ‌های آن، قابلیت تحلیل‌های آماری داشته باشد. قرار است این پرسشنامه مفصل در کنفرانس آئی شورای پارلمان ادیان جهان که جولای ۲۰۰۴ در بارسلونا برگزار می‌شود، منتشر و توزیع شود.

مصداق تجربی برای تعامل ادیان برشمرد. چهارمین پرسش به این موضوع می‌پرداخت که فعالیت‌های بین‌الادیانی چگونه به ایجاد صلح و همبستگی انسانی کمک می‌کند؟

پاسخ‌دهندگان بر دو امر تأکید داشتند: نخست آنکه بحث و گفت‌وگو، ادیان را به سمت تفاهم و تحمل سوق می‌دهد و دیگر آنکه تعامل ادیان، زمینه عدالت اجتماعی را فراهم و به وحدت انسان‌ها کمک می‌کند. در پنجمین پرسش، دلایل بی‌توجهی به تعامل ادیان بررسی شد و پاسخ‌دهندگان نگاه انحصاری یا برتری‌جویانه برخی از دینداران و بی‌توجهی به تفاوت‌ها و به رسمیت نشناختن آنها را دلیل اصلی بی‌مهری به تعامل میان ادیان دانستند.

پرسش ششم به این موضوع اختصاص یافت که موضوعات اصلی که در مطالعات و فعالیت‌های بین‌الادیانی باید مورد توجه قرار گیرند، کدامند؟ و پاسخ‌دهندگان بیشتر به «غلبه بر دشمنی با اقلیت‌های دینی»، «درک درست ادیان دیگر»، «مناسبات جوامع دینی با جوامع عرفی و سکولار»، «شیوه‌های دینی اداره امور سیاسی» و بالاخره «کاهش در زمینه‌های بنیادگرایی دینی» اشاره کردند.

در پرسش هفتم سوال شد چه نوع فعالیت‌هایی، تحقق این موضوعات را تسهیل می‌کنند؟ و پاسخ‌دهندگان به مواردی کاملاً جزئی و ملموس از جمله ایجاد مراکزی در شهرها که گفت‌وگو و سخنرانی‌های نمایندگانی ادیان آزادانه انجام شود، انجام فعالیت علمی، اجتماعی و هنری که حاصل آن همکاری پیروان ادیان با یکدیگر باشد و بهره‌گیری از رسانه‌های مختلف برای انتقال پیام ادیان اشاره کردند. در پرسش هشتم با اشاره به چالش‌های عمده‌ای که

مرکز بین‌المللی بین ادیان (IIC) ضمن طراحی یک پرسشنامه، به نظرسنجی درباره فعالیت‌های ناظر بر مناسبات میان ادیان پرداخت. این مرکز که از جمله مراکز فعال در عرصه گفت‌وگو و تعامل ادیان است در انگلستان مستقر است.

پرسشنامه مرکز بین‌المللی بین ادیان شامل ۹ پرسش اصلی بود و از افراد و نهادهای فعال در امر گفت‌وگوی ادیان می‌خواست به آنها پاسخ گویند. این مرکز به اعلام نتایج این نظرسنجی و تحلیل محتوای آن پرداخته است. ابتکار طراحی این پرسشنامه، در راستای برنامه‌های مدون مرکز بین‌المللی بین ادیان بوده است که بیشتر بر شیوه تعامل ادیان و ضرورت آن متمرکز است. IIC در پرسش نخست خود به مفهوم کلمه «بین‌الادیانی» پرداخت.

پاسخ‌دهندگان در توضیح این واژه بیشتر به ارتباط و تعامل دو یا چند دین اشاره کردند که با هدف تفاهم و صلح صورت می‌گیرد. نکته جالب اینکه پاسخ‌هایی که از آفریقا به ویژه کشور نیجریه واصل شده بود به لحاظ محتوایی با سایر پاسخ‌ها تفاوت‌هایی داشت چرا که واژه «بین‌الادیانی» را نطریق با هماهنگی دو یا چند دین که هدف آن گردآوری سنت‌های متفاوت و ایجاد یک سنت ترکیب شده جدید است، دانسته و برای توصیف یک سنت ترکیبی از کلمه *chrislam* استفاده کرده بودند.

پرسش دوم و سوم که ناظر به تجارب شخصی درخصوص ارتباط میان ادیان بود از سوی پاسخ‌دهندگان به ذکر فعالیت‌های مشترک میان ادیان اعم از نیایش‌های جمعی، دیدار از مکان‌های مذهبی، همایش‌ها، سخنرانی‌ها و تألیفات در این حوزه اختصاص یافت. در این بخش، یک آمریکایی برگزاری مراسم مشترک دینی در سالگرد حادثه یازدهم سپتامبر را عالی‌ترین

اعتراض مالزی به گزارش آمریکا در مورد آزادی ادیان

وزیر خارجه مالزی با انتقاد از کشورهای غربی به دلیل رعایت نکردن آزادی دینی گفت: کشورهای غربی نه تنها حجاب اسلامی را در مدارس خود ممنوع اعلام کرده‌اند، بلکه تابعیت مسلمانان را لغو کرده و قوانین خود را نسبت به آنان براساس «تبعیض» اجرا می‌کنند. اما در مالی اینطور نیست. در این کشور هرکسی آزاد است تا با در نظر گرفتن حساسیت‌های دیگر ادیان بر وی حضور در جامعه از هر لباسی استفاده کند.

وزیر خارجه مالزی گفت: در مائری دین رسمی اسلام است که ساختار آن برپایه «آزادی ادیان» بنا شده است.

عبدالله احمدی‌نوی هم با رد گزارش آمریکا گفت: مالزی با چند نژاد مختلف به خوبی چند دینی را در جامعه تجربه کرده است و پیروان ادیان مختلف در مناسبت‌های مذهبی یکدیگر شرکت می‌کنند تا آنجا که دولت مسلمان حاکم بر مالزی هر ساله عید «دیوالی» متعلق به هندوها را جشن می‌گیرد (این روز در مالی تعطیل رسمی است).

وزیر خارجه مالزی گفت اگر گزارش اخیر آمریکا درباره آزادی ادیان تصویر کوتونی مالزی را در جهان تحت تأثیر قرار دهد، این کشور به طور رسمی به واشنگتن اعتراض خواهد کرد.

سیدمحمدیار گفت: وزارت خارجه مالزی بیش از هر اقدامی ابتدا در ارتباط با پنجمین گزارش سالانه بین‌المللی واشنگتن در مورد آزادی ادیان که در آن دولت مالزی به «اجرای قوانین تبعیض آمیز دینی» متهم شده است با سفارت آمریکا در کوالالامپور گفت‌وگو خواهد کرد.

گزارش بین‌المللی سال جاری آمریکا در مورد آزادی ادیان، مائری را در میان ۹۶ کشور قرار داد که قوانین و سیاست‌های آن براساس دین حاکم و توجه نداشتن به ادیان دیگر طرح‌ریزی شده است.

در این گزارش برخورداری از چنین سیاست‌ها و قوانینی معایر با «آزادی ادیان» تلقی شده است.